

ÚVOD

Z iniciatívy organizačnej skupiny sa uskutoční dňa 28. 6. 1997 prvé stretnutie rodákov a dlhodobých obyvateľov Horného Jatova, ktorí si s pýchou spomínajú na svoju niekdajšiu a pre mnohých aj terajšiu obec. Táto nevelká osada má bohatú históriu. Jej existencia sa datuje na niekoľko storočí a udiali sa tu aj také historické udalosti, akými sa nemôžu pochváliť ani väčšie dediny. Stačí, ak z týchto udalostí uvedieme iba jednu, ktorá preslávila našu osadu: keď poľský kráľ Ján Sobiesky tu porazil Turkov, ktorí bezhlavo ustupovali na juh popri niekdajšom jazere, v ktorom sa mnohí utopili.

Táto publikácia oživuje niekoľko storočné udalosti a pamiatky, ktoré v takejto podobe ešte nikdy neboli publikované i keď si uvedomujeme, že históriu takého dlhého obdobia nie je možné zhrnúť na niekoľkých stranách.

Osada Horný Jatov sa po každej stránke vyrovnala s okolitými obcami a v mnohých obdobiach bola aj na vyššej úrovni. Mala vlastnú školu, z ktorej vyšli veľmi schopní ľudia, ktorí sa úspešne uplatnili na svojich pracoviskách. Najviac obyvateľov (cca 500) tu žilo po druhej svetovej vojne v rokoch 1950 - 1960, z ktorých veľká väčšina pracovala na štátnom majetku, ktorý tu mal aj svoje riaditeľstvo. Predtým sa tu striedali rôzni veľkostatkári ako napr.: Hunyadyovci, po prvej svetovej vojne Fould Špringerovci a Wooster Frankovci. Bývali tu vždy pracovití a uvedomelí ľudia, ktorí spoločne aj s robotníkmi z Trnovca, ktorí tu tiež pracovali, organizovali štrajky. Je tu rímsko-katolícky kostol, postavený v XIX. storočí. Po stránke športovej tu bol na dobrej úrovni futbal a jatovskí futbalisti veru neraz zvíťazili v zápasoch s okolitými obcami, ba aj s Trnovčanmi hrávali vyrovnané zápasy.

Je naším spoločným záujmom, aby sa osada Horný Jatov aj naďalej rozvíjala a aby sa na Horný Jatov nikdy nezabudlo. Samospráva obce Trnovec nad Váhom, kam patrí aj Horný Jatov, v rámci svojich možností urobí všetko preto, aby život tunajších obyvateľov bol na takej úrovni, akú si dnešná doba vyžaduje.

V mene Obecného úradu v Trnovci nad Váhom touto cestou chcem vysloviť poďakovanie autorom tejto publikácie, ktorí obetavou prácou spracovali a napísali túto históriu Horného Jatova.

Želám si, aby sa všetkým terajším a niekdajším Hornojatovčanom darilo a aby nikdy nezabudli na Horný Jatov !

Ing. Július Rábek
starosta obce Trnovec nad Váhom

HISTÓRIA

Osada Horný Jatov je časťou obce Trnovec nad Váhom, okres Šaľa. Nachádza sa 2,6 km juhovýchodne od Trnovca nad Váhom, kde je železničná stanica s vlakovým spojením na Nové Zámky a Bratislavu. Susedné chotáre Horného Jatova sú :

Bačala, Čierny vršok, Kendereš a Trnovec nad Váhom.

O vzniku názvu Jatov sa zachovala úsmevná historka:

Vraj voľakedy v týchto miestach bola pôda ešte neobrábaná. Bola veľmi mokrá, s veľkými močiarimi a jazerami. Raz v noci išla tadiaľto skupina Maďarov. Bola tma, nebolo vidno ani na krok. Zrazu ten, čo kráčal prvý, takmer vošiel do jazera. Zbadal sa a zakričal: „ Jaj, tó !“ (Jaj, jazeró !). Od tých čias má toto meno majer.

Toľko k výkladu vzniku osady. Skutočnosť je, samozrejme, celkom iná.

Jatov, ako i okolité obce, boli osídlené už v praveku.

Najvýznamnejším náleziskom je lokalita Remízka, kde sa v r. 1951-54 uskutočňoval jeden z najrozsiahlejších archeologických výskumov.

Zo staršej doby železnej (700-450 p.n.l.) bol nájdený žiarový hrob. Pekne zdobená váza obsahovala zvyšky spálených kostí.

V mladšej dobe železnej (450-0 p.n.l.) osídlili územie dnešného Slovenska Kelti. V Remízke bolo objavené pohrebisko so 40 hrobmi. Boli v nich šperky, keramika, železné zbrane, štíty a kopije i zvyšky ľanových textílií.

Od začiatku nášho letopočtu po 4.stor. osídlili naše územie germánske kmene.

K najväčším zmenám v osídlení Európy došlo v 5. a 6. stor. n.l. Toto obdobie sa nazýva sťahovanie národov. Na slovenské územie, teda do karpatsko-naddunajskej oblasti, prichádzali Slovania, ktorí sa rozišli zo spoločnej pravlasti. Západná a východná časť bola osídlená

prúdom prichádzajúcim zo severu a severovýchodu. Slovania nadväzujú na predchádzajúce osídlenie, preberajú mená hôr a riek (napr. Váh, Nitra) po Keltoch a Germánoch. Ojedinelým nálezom z tohto obdobia je džbánok nájdený v Remízke.

V tejto lokalite bolo preskúmaných aj 528 hrobov v pohrebisku z 9. až 11. stor. Našli sa tu železné vedierka, šperky, keramika, nožičky, kosáky, zvieracie kosti, bronzové gombíky, zbrane a i.

Z obdobia XII - XIII stor. bolo oproti Remízke, medzi cestou a železničnou traťou, objavené stredoveké sídlisko.

S písomnými zmienkami je to problematické. Na listine z r. 1236 je ako hraničná obec uvedený aj Jatov. Dá sa však predpokladať, že ide o Dolný Jatov.

Vyslovenie Horný Jatov je uvedený na historickej listine z r. 1245 (žiaľ, dodatočne sa uvádza, že ide o novoveké falsum). Obec patrila Hunt-Poznanovcom, neskôr v rokoch 1642-1945 Esterházyovcom. Časť majetkov koncom 19. stor. prešla do vlastníctva Fould-Špringerovcov.

Podľa záznamov mala obec v r.1787 spolu s Dolným Jatovom 11 domov a 164 obyvateľov. V r. 1828 samotná osada mala 12 domov a 136 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom.

V 1.pol. 19 stor. bola obec pripojená k Trnovcu nad Váhom. 12. novembra 1938 pripadol Horný Jatov po viedenskej arbitráži k Maďarsku. Maďarské úrady robili nátlak, aby sa vyučovalo po maďarsky. Občania to však nemohli zniesť, a preto žiadali čisto slovenskú školu. R. 1940 presadili vyučovanie v slovenskom jazyku. Vojna zasiahla i Jatov. Keď sa priblížil ruský front, chceli Nemci občanov evakuovať. Tí sa však nedali a nechceli svoje domovy opustiť. Konečne 30. apríla 1945 museli Nemci z Jatova odísť a po nich sem prišli ruské vojská. Našťastie, nikto neprišiel o život.

Životy si ľudia zachovali, horšie to bolo s majetkom. Hospodárstvo bolo zničené. Neostal ani jeden kôň, vôl, ani jedna krava. Ale občania si nezúfali. Pustili sa do práce na svoj každodenný chliebik. Práve v tejto dobe sa vysádzali paradajkové a tabakové priesady. Bolo ich treba hojne polievať. Keďže nebolo dobytka, museli sa sami robotníci zapriať do vozov s vodou a tak ich vyviezť na roľu. V čase po vojne obývalo Horný Jatov vyše 100 rodín, presne 384 obyvateľov. Všetci boli slovenskej národnosti a rímsko-katolíckeho

vierovyznania. Pracovali ako poľnohospodárski robotníci a syn, prípadne zať preberal deputát po otcovi alebo svokrovi.

Dňa 23. 3. 1948 Revízná komisia pri Ministerstve hospodárstva oznámila, že preberá pre účely pozemkovej reformy hospodársky majetok Fould-Springer.

Od 1. 10. 1948 prechádza majetok do vlastníctva štátu - Štátny majetok v Trnovci nad Váhom - v celosti.

Riaditelia ŠM od r. 1948 boli: p. Dušek, Martinec, Plašienka, Stratinský, Divičan.

Správcovia Horného Jatova boli : p. Bukovský, Matejev, Lucák, Šándor, Vanek, Fraňo.

PRÁCA - základná životná potreba a nutnosť Hornojatovčanov

Život obyvateľov Horného Jatova bol spätý s prácou na tunajšom hospodárskom dvore. Ich pláca bola spočiatku formou konvencie - spadalo tam pridelenie bytu, prídel dreva, petroleja a pôdy vo výmere asi 25 árov. Deputátnik dostal 80 Sk, 20 q obilia (16 q na chlieb a 4 q na kŕmenia hydiny).

Ľudské príbytky boli spočiatku veľmi jednoduché. Jednu kuchyňu používali obyčajne dve rodiny. Osobitne mali iba izby, v ktorých bývali všetci členovia viacdenných rodín.

V roku 1936 bola do obce zavedená elektrická energia, do bytov ju však zaviedli až v rokoch 1946-47. V tom čase sa prerábajú aj byty, aby každá rodina mala kompletný byt sama pre seba. Prirodzene, boli to byty bez hygienických zariadení a bez vody. Obyvatelia nosili vodu z dvoch artézskych studní na tzv. vážkach(vedrá zavesené na palici).

Vybavenie bytov sa naďalej zdokonaľuje, pokladajú sa drevené dlážky, okná sa vymieňajú za väčšie a zabudovávajú sa dvojité dvere. V r. 1961-63 ŠM Trnovec nad Váhom vybuďoval pre svojich pracovníkov 6 štvorbytových jednotiek.

Na zveľaďovaní životnej úrovne obyvateľstva mala veľký podiel zmena spôsobu práce, najmä používanie čoraz modernejšej techniky.

Spočiatku sa používali ťažné zvieratá (voly, kone), ktoré zväžali úrodu z polí a vykonávali rôzne poľnohospodárske práce (sejba,

úprava pôdy). Orba sa vykonávala na tzv. oračkách. Boli to veľké parné mašiny, ktoré boli vykurované uhlím. Oračky boli posúvané na dvoch koncoch poľa a na dlhých oceľových lanách ťahali veľký pluh, ktorý smeroval raz na jednu, raz na druhú stranu. Medzi prvých oračov patrili Jozef Mrázik, Ján Kotrec, František Marček, Jozef Ševčík a iní. Na Hornom Jatove boli 4 oracie mašiny a jedna z nich bola neskôr prevezená do historického múzea v Nitre.

Obilie sa spočiatku kosilo ručne. Viazalo sa do stohov a zväžalo do sýpok k tzv. mlátačkám. Po vylátení sa v mechoch odvážalo do sýpok a slama sa cez elevátory zhromažďovala do kozlov priamo na poli. V zime sa vozila do tzv. sečkárne, kde sa rezala na krmivo pre dobytok, alebo sa používala ako podstielka pre dobytok.

Neskôr pri kosení obilia nastupuje technika, a to samoviazače a po nich riadkovače. Tieto sú ťahané prvými traktormi, ktoré riadili prvý traktoristi Jozef Vlasák, Ján Kukan, neskôr Jozef Baláž, Michal Molnár, Michal Filo, Michal Klimo, Jozef Vánik a ďalší.

Spôsob zberu obilia sa podstatne zmodernizoval v r.1952 používaním kombajnov. Medzi prvých kombajnístov patrili Jozef Filo a Jozef Galbavý.

Typickou plodinou pre Horný Jatov bola aj cukrová repa. Spočiatku sa jej zber vykonával koňmi, neskôr traktormi, ale najväčšia časť práce sa robila ručne. Cukrová repa sa odvážala po úzkokofajnicovej železnici, ktorá tvorila trjuholník Horný Jatov - Kľučiareň a Trnovec nad Váhom. Vozne boli ťahané koňmi do Trnovca, odkiaľ repa putovala na ďalšie spracovanie do šurianskeho cukrovaru.

Neskôr pribudli na Hornom Jatove dve naftou poháňané mašiny, tzv. gébusky. Medzi prvých strojvodcov patrili František Marček.

Keďže pribúdali stroje, bolo treba vytvoriť aj priestory na skladovanie pohonných hmôt. vznikol tzv. magazín, kde prvými skladníkmi boli Jozef Vanek a neskôr František Doboš.

Strojný park bolo treba neustále udržiavať, stroje opravovať. Na ten účel slúžili dielne tzv. vršťaď. Prvý majster tu bol p. Kirchner, po ňom Ľudovít Onger a Anton Petrovič. Postupne pribúdajú ďalší opravári poľnohospodárskych strojov: Tibor Marček, Alexander

Marček, Ladislav Hrotek. V kotlárskej dielni sú to p. Podberský, Alojz Baláž, Jozef Kukla. V kováčskej dielni pracovali Štefan Hazucha, František Kiš, Viliam Marček, František Marček ...

V rastlinnej výrobe nemožno popri hlavných plodinách zabudnúť na jatovské záhradníctvo, ovocinárstvo a pestovanie tabaku. Záhradníctvo sa nachádzalo v tzv. Panskej záhrade. Vynikajúcimi odborníkmi boli Ladislav Puškáš a Ľudovít Čáni. Z ovocia sa pestovali najmä čerešne, slivky, marhule, ale aj jablká a orechy. Staral sa o ne Michal Kriška.

V pestovaní tabaku vynikli „tabačiar“ Jozef Pástor, neskôr jeho syn Michal a Jozef Mrázik. Na Jatove boli drevené sušiarne tabaku, ku ktorým neskôr pribudla umelá sušiareň.

V týchto rôznych rastlinných odvetviach nachádzali pracovné príležitosti nielen domáci obyvatelia, ale aj sezónni robotníci zo Selíc, Trnovca, ale aj brigádničky do tabaku.

Na všetkých prácach v obci sa podieľali aj deti. Oberali čerešne, nosili vodu pri žatve, viazali tabak na latky, starší chlapci ťahali šnúry v drevených sušiarňach, hrabali s koňmi a pod. Deti pracovali nielen v čase prázdnin. K ich každodenným povinnostiam popri učení patrili práce v záhrade, na poli pri zbere cukrovej repy, okopávaní kukurice, pri príprave paliva na zimu a pod.

Mladší ľudia si takto zarobili niečo na prilepšenie, ale najmä spoznávali, čo je pracovná disciplína a povinnosti, čo určite bolo prínosom pre ich ďalší život.

Obyvatelia Horného Jatova boli sebestační aj v oblasti služieb. Mužská časť obyvateľstva nemusí chodiť za strihaním do Trnovca, lebo tu pôsobí holič-samouk Peter Gomboš, ktorého služby využívajú aj dodnes mnohí Hornojatovčania. Ženám pri parádení sa dlhé roky pomáhala a šila vyučená krajčírka p. Jozefína Kuklová.

V r. 1958 sa niekoľko kilometrov od Horného Jatova začína stavať veľký závod Duslo. Mládežnícka organizácia podniká s pioniermi pešie výlety do tejto oblasti, aby na vlastné oči videli túto raritu.

Práve táto fabrika ovplyvnila a zmenila život mnohých obyvateľov Horného Jatova. Mnohí z nich odchádzajú pracovať do Dusla, resp.

navštevujú učilištia, aby získali odbornosť pre vykonávanie práce v tomto závode. I tento fakt zmenil spôsob života na Hornom Jatove. Mladí ľudia odchádzajú najviac do Šale, ale aj do Bratislavy a do celej bývalej Československej republiky, aby tu našli svoje nové domovy. Horný Jatov tým stráca svoju atraktivitu a zostávajú tu žiť hlavne obyvatelia vyššieho veku.

ŠKOLA

Školu v Hornom Jatove nechal postaviť gróf Esterházy v r.1868. Bola jednotriedna, ku ktorej patril aj riaditeľský byt s 3 izbami. Nakoľko priestory boli nevyhovujúce, v r. 1914 boli rozšírené.

Od vzniku školy pôsobilo na nej málo učiteľov. Prvým bol František Schreiner, po ňom prišiel Kiáci.

Vystriedal ho Štefan Engelhardt, ktorý tu účinkoval 50 rokov a jeho syn Július tu pôsobil 20 rokov. Po ňom po prvýkrát nastúpila ženská sila - Anna Dubecová. V r. 1945 bol na školu ustanovený František Pašteka. Od r. 1951 pôsobil ako riaditeľ školy Jozef Keselý, neskôr aj jeho manželka Margita ako kvalifikovaná učiteľka. Vychovali celé generácie žiakov, dali im solídne základné vedomosti, z ktorých mnohí čerpali aj počas stredoškolského, príp. ďalšieho štúdia.

Zaslúžili sa o založenie pionierskej organizácie, spolupracovali so Zväzom, pripravovali kultúrne akcie, nacvičovali divadelné predstavenia s ochotníkmi. Organizovali školské výlety, s členmi ZO ČSM pripravovali dožinkové estrády, slávnosti MDD spojené s hrami a športovými súťažami.

Dňa 26. augusta 1962 stavebná komisia na čele s p. Padošom vytýčila základy novej dvojtriednej školy a učiteľského bytu. Ešte v ten istý deň v nedeľu 27. 8. tunajší obyvatelia základy vykopali. Nasledujúce soboty a nedele občania ochotne brigádnicke pracovali. Úsilie a túžba rodičov, pracovníkov MNV a učiteľov boli korunované 31. augusta 1963, kedy bola slávnostne prestrihnutá páska na novej škole.

Od r. 1966, kedy odišla p. učiteľka Keselá, bola na škole len jedna trieda. V r. 1970 odišiel aj dlhoročný riaditeľ p. Keselý, škola sa pre nedostatok žiakov zrušila a zvyšných žiakov presunuli do Trnovca nad Váhom.

V r. 1948 bola v Hornom Jatove zriadená aj materská škola. Prvou učiteľkou na nej bola p. Jolana Šmidová, ktorej ako pestúnka pomáhala p. Helena Dojčánová. Jednotriedna škôlka bola umiestnená v nevyhovujúcich priestoroch - tmavej, vlhkej miestnosti.

V školskom roku 1951/52 Štátne majetky v Trnenci nad Váhom uvoľnili bývalé kancelárie a tak materská škola dostala suchú zdravú budovu. Ako učiteľka a zároveň riaditeľka tu pôsobila p. Margita Keselá.

Nová kapitola pre hornojatovskú materskú školu sa začala v školskom roku 1957/58, kedy prišla mladá učiteľka Eva Lahitová. Počas svojho desťročného pôsobenia povýšila úroveň jatovskej škôlky na jednu z najlepších v okrese. Okrem toho sa aktívne zapájala do mládežníckeho života a organizovala kultúrne akcie.

Poslednou riaditeľkou bola p. Terézia Rábiková, ako učiteľky sa pri nej vystriedali Klaudia Blažková, Mária Rozsdová a M. Barcúchová. Spoľahlivými dlhoročnými pomocníkmi im boli školníčky Anna Rapcová a neskôr jej dcéra Eva Eremiášová.

Jatovská materská I základná škola mali od svojho vzniku výbornú úroveň. Dali základy mnohým vysokoškolsky vzdelaným ľuďom, ktorí sa uplatnili na spoločenských, vedeckých a diplomaticky dôležitých postoch, ale vždy sa hrdo hlásili k svojmu jatovskému pôvodu.

Vysokú funkciu na diplomatickom poste dosiahol náš rodák Eduard Kukan, ktorý dlhodobo pôsobil ako stály veľvyslanec v OSN. Vojtech Keselý pôsobil ako atašé na veľvyslanectve v Maďarsku.

KULTÚRA, ŠPORT, POĽOVNÍCTVO A MLÁDEŽNÍCKA ORGANIZÁCIA

Život obyvateľov Horného Jatova bol popri práci v poľnohospodárstve spestrený rôznymi aktivitami vo voľnom čase. Kultúrna oblasť bola sústredená do priestorov areálu, kde sa nachádzal kultúrny dom, kolkáreň, vonkajší priestor na tancovanie a iné zábavné podujatia a samozrejme hostinec a obchod s potravinami. Známy hostinský, ktorý tu pôsobil dlhé roky, je František Mrázik a v hostinci pracoval plných 38 rokov.

HUDOBNÉ SKUPINY

Hornojatovčania boli ľudia odjakživa veselí. Pri rôznych príležitostiach sa radi zabávali, Spočiatku im do tanca hrávali harmonikári František Doboš a Štefan Zalubil.

V r. 1957 pán učiteľ Keselý založil prvú hudobnú skupinu. Hrali v nej Ladislav Dojčan, Alojz Marček, Gustáv Marček, Anton Pleško a Milan Vinco. Hudobné nástroje - harmoniku, saxofón a klarinet - im zakúpil Štátny majetok.

Najznámejšia bola hudobná skupina JAZZ Horný Jatov, ktorá pôsobila v r. 1959-64. Postupne sa v nej vystriedali Vojtech Vlasák (harmonika), Vojtech Keselý (gitara), Alojz Marček (saxofón), Gustáv Marček (bubny), Emil Marček (bubny), Dezider Marček (saxofón), Gejza Liptay (trumpeta), Milan Vinco (klarinet). Skupina bola populárna na celom okolí.

Pozývali ich na zábavy a svadby, častými hosťami boli v družobnom moravskom meste Hodoníne.

Neskôr sa zakladá nová hudobná skupina, v ktorej pôsobili Ladislav Doboš, Daniel Kňazko, Eduard Ševčík a Pavol Zelenický.

ŠPORT

Najpopulárnejším športom na Hornom Jatove bol futbal.

Jeho prvopočiatky sa datujú na roky 1936-37. Prvé ihrisko bolo pri starej krčme. Vtedy to bola len zábavná hra.

V roku 1945, po II.svet. vojne, sa začal hrať futbal organizovane, medzi jednotlivými dedinami sa hrali priateľské zápasy. Veľmi cenné boli hodové turnaje, napr. v Urmíne, Poľnom Kesove, Močenku, Veči, Seliciach atď.

V týchto rokoch na Hornom Jatove bolo toľko mladých chlapcov, že bolo zostavené „A“ aj „B“ mužstvo.

Hráči, ktorí vtedy úspešne hrali za „A“ mužstvo boli : František Mrázik, Eduard Petrovič, Tibor Marček ako brankári, Štefan Komrhel, Ján Rapca, Tibor Petrovič, František Marček, Vojtech Hrotek, Aladár Patáč, Michal Molnár, Jozef Mrázik, Ján Kriška, Ladislav Hrotek, Vojtech Kukan, Viliam Kováčik.

Už v r. 1952 v rámci okresu Šaľa bol futbal organizovaný ako okresná súťaž, na ktorú sme prihlásili aj naše mužstvo.

V týchto rokoch už začína nastupovať aj mladšia generácia, napr.: Ján Garaj, Dionýz Patáč, František Varga, Ján Boženík, Michal Klimo, Peter Gomboš, Ladislav Zelenický, Dezider Petro, Alojz Baláž, František Filo, Anton Marček, Jozef Galbavý a iní.

Tu treba poznamenať, že záujem obyvateľov Horného Jatova o futbal bol veľmi veľký, takmer všetci naň chodili. Dobrými organizátormi futbalu boli: Jozef Janek, Ján Andruš, František Paštéka, Michal Kriška, Jozef Ševčík, Alexander Marček, Michal Filo. Doprava na futbalové stretnutia bola - kónský povoz, neskôr traktor s vlečkou, čo bol už veľký pokrok.

Starí Jatovčania veľmi často spomínajú na zápas, ktorý sa hral raz na hody, keď nastúpili starí páni proti mladým hráčom.

Starí páni nastúpili krojovaní v bielych konopných dlhých nohaviciach. Rozhodca prišiel na ihrisko na oslovi s veľkou trúbou namiesto píšťalky a veľkými hodinami na prsiach.

Vtedy bola návšteva najväčšia. Mladí hráči oblečení pekne v dresoch hrali dobrý futbal a starí páni im to rôznym spôsobom kazili, lebo mali povolenú hru aj rukou, čo bola ich najväčšia výhoda, ktorá im zabezpečila aj konečné víťazstvo.

V ďalších rokoch veľa mladých chlapcov odchádza do rôznych učilíšť, kde šporujú za príslušné mestá.

Veľa chlapcov hralo aj za obec Trnovec nad Váhom, napr.: Viliam Marček, Ján Kriška, Michal Zalubil, Vojtech Kukan, Dionýz Patáč, Ladislav Hrotek, Jozef Galbavý, Alojz Baláž, František Pekarík, Jozef Kukan, Emil Marček, Ján Galbavý, Stanislav Hazucha, Milan Baláž, Milan Garaj, Jaroslav Garaj, Vlado Molnár, Marián Marček a ďalší.

Aj keď futbalové mužstvo už neexistovalo, futbal na dobrom jatovskom ihrisku sa hral každý večer od samej jari až do jesene vždy po robote a po futbale sa išlo do starej krčmy na pivo.

Pomerne dobre organizované boli aj iné športy, napr.: volejbal, stolný tenis a hokej. Minulosť na Hornom Jatove bola športovo hodnotnejšia.

POĽOVNÍCTVO

Právo poľovníctva v hornojatovskom chotári mali pred druhou svetovou vojnou majitelia pôdy. Organizovali odstreľ poľovnej zveri, na ktorý si pozývali rôznych hostí.

Obyvatelia Horného Jatova im robili nosičov zveri, nabíjačov a podobne. Za vykonávanú činnosť im prispeli malou finančnou odmenou.

Po r. 1948, keď došlo k zoštátneniu pôdy, polia hornojatovského chotára pripadli do podniku Štátny majetok Trnovec nad Váhom. Keďže z domácich rodákov oprávnenie na výkon poľovníctva nikto nevlastnil, poľovný revír bol na 6 rokov vydaný Poľovníckej spoločnosti pracovníkov Pravdy Bratislava.

Títo si v hornojatovskej Reméske postavili chatu, v ktorej prenocovali, keď prišli na návštevu revíra. Pravidelne v mesiaci jún, ktorý je mesiacom poľovníctva a ochrany prírody, organizovali strelecké preteky, na ktoré pozývali obyvateľov Horného Jatova.

Niektorí obyvatelia Horného Jatova a Kľučiarne mali záujem stať sa poľovníkmi. Začali pomáhať členom Poľovníckej spoločnosti z Pravdy. Absolvovali skúšky na výkon poľovníctva a snažili sa stať členmi poľovníckej spoločnosti, čo sa im veľmi nedarilo. Po vypršaní nájomnej zmluvy Poľovníckej spoločnosti z Pravdy osem občanov Horného Jatova a Kľučiarne založilo svoju poľovnícku spoločnosť a vykonávali právo poľovníctva.

Zakladajúcimi členmi boli: Dezider Filo, Jozef Filo, Michal Petro, Jozef Galbavý, Štefan Klimo, Štefan Bílik, Jozef Keselý a František Kunderlík. Postupne sa rady poľovníkov dopáňali a za členov boli prijatí Emil Lidai, Vojtech Keselý, Ladislav Dojčan, Daniel Kňazko, Ervín Kunderlík, Marián Keselý a iní.

Hlavnými funkcionármi Poľovníckeho združenia boli až do zlúčenia s Trnoveckou spoločnosťou, t.j. do r. 1973, ako predseda Jozef Filo a poľovný hospodár Michal Petro. Michal Petro sa celé obdobie venoval poľovníckej kynológii, kde dosahoval v chove a výcviku poľovníckych psov pozoruhodné výsledky a ocenenia.

MLÁDEŽNÍCKA ORGANIZÁCIA

V r. 1948 sa datuje založenie mládežníckej organizácie na Hornom Jatove. Jej prví zakladatelia boli Jozef Vanek a Štefan Zalubil. Činnosť je zameraná do troch oblastí:

brigádnická pomoc pri poľnohospodárskych prácach

kultúrna-organizovanie zábav, nacvičovanie divadelných hier
športová-futbal, stolný tenis, v zime hokej

Veľmi dobré výsledky dosiahli naši mladí v divadelnej oblasti. Svoje divadelné úspechy prezentovali nielen na domácom javisku, ale i v susedných obciach. Divadelnou hrou „Kozie mlieko“ sa naši divadelníci prebojovali až do krajského kola v Nitre. Postupne sa na úspechoch divadla v Hornom Jatove podielali: ako cvičitelia Jozef Vanek, hostinský Sabo, učiteľ Jozef Keselý a Eva Lahitová, učiteľka materskej školy. Za celé obdobie sa vystriedalo veľa mladých, ktorí pôsobili ako herci. Boli to napríklad: Ján Kriška, Štefan Ladonický, Ján Hazucha, súrodenci Hrotekovi neskôr to boli Cecília Marčeková, Lenka Vlasáková, Petronela Klimová, Alexander Marček, Jozef Vánik a ďalší.

V r. 1953 preberá funkciu predsedu ČSM Jozef Mrázik a neskôr to bol jeho brat Štefan.

Toto obdobie je charakteristické tým, že sa na pracoviskách zakladajú mládežnícke čaty, ako napr.:mechanizačná, traktoristická a poľná v rastlinnej výrobe. Tieto čaty sa zapájali do okresných súťaží. Mládežníci Horného Jatova sa zúčastňovali na rôznych mládežníckych aktivitách v rámci celej republiky, ako napr. výstavba Dediny Mládeže - Michal Klimo, Jozef Marček, Peter Marček.

Po r.1957 sa vo vedení mládežníckej organizácie postupne striedali Jozef Galbavý, Viliam Filo a neskôr to bol Michal Rapca.

Mechanizačná brigáda pri pestovaní cukrovej repy a kukurice dosiahla výsledky, za ktoré bola ocenená ministrom poľnohospodárstva ČSR ako najlepšia v celej republiky. Zväzáci boli prevziať ocenenia priamo v Prahe. Boli zapísaní do knihy Cti a dostali finančnú odmenu. Na práci v tejto brigáde sa podieľali: Viliam Marček, Michal Rapca, Viliam Filo, Jozef Mokroš, Jozef Galbavý a Jozef Vánik.

V tomto období veľmi dobre pracovala brigáda dievčat v záhradníctve. zaslúžili sa o to dievčatá: Anna Valancová, Júlia Ševčíková, Rozália Šrámeková, Cecília Galbavá a mnoho ďalších dievčat, ktoré v tom čase chodili pracovať na Horný Jatov.

Mládežníci Horného Jatova sa starali aj o mladších. Robili im vedúcich pionierskych skupín. Známe boli pešie výlety na výstavbu Dusla, kde deti po prvýkrát videli nielen veľké stavebné stroje, ale

spoznávali veci, ktoré v mieste ich bydliska nebolo možné spoznať. Veď pre mnohých z nich to bola inšpirácia pre voľbu povolania. V zimných mesiacoch organizovali hokejové turnaje na zamrznutom rybníku.

Podieľali sa na stavaní májov, organizovali hodové zábavy, vyvíjali priateľské aktivity hlavne v lete, keď na Hornom Jatove pracovali mladí sezónni pracovníci.

Najvyššie zväzacke pracovné zadelenie získali:

Štefan Mrázik - vedúci tajomník ČSM okresu Šaľa, neskôr pracovník ÚV ČSM Bratislava.

Michal Rapca - predseda OV ČSM v Galante, neskôr pracovník ÚV ČSM v Bratislave.

Mládežnícka organizácia bola vždy hodnotená veľmi dobre. Prácu mladých, ktorí aktívne pracovali, bolo vidno na každom kroku. Na Jatove ich bolo vyše štyridsať a všetci boli aktívni.

DOSLOV

Publikácia sa vydala z príležitosti historického stretnutia rodákov a dlhodobých obyvateľov Horného Jatova. Stretnutie sa uskutočnilo na základe rôznych neoficiálnych rozhovorov jednotlivcov z radov bývalých obyvateľov Horného Jatova. Hlavným aktérom a nositeľom tejto myšlienky bol Peter Gomboš. V hrubých rysoch načrtol program ako aj zoznam účastníkov. Oslovil skupinu agilných bývalých spoluobyvateľov, ktorí tento návrh podporili a začali pracovať spoločne na príprave podujatia. Tento tím ďalej tvorili Katarína Keselá-Alaksová, Daniel Kňážko, Jozef Kukan, Dušan Marček a Vojtech Vlasák. Neskôr sa pridali Cecília Marčeková-Galbavá a Judita Šárkadyová-Hrabovská. Jednou z prvých úloh bolo navštívenie Obecného úradu a firmu SAGRIS (bývalý ŠM) v Trnenci nad Váhom. Na oboch inštitúciách bola vyjadrená podpora a prisľúbená pomoc pri organizovaní akcie. Obecný úrad a firma SAGRIS sa takto stávajú spoluorganizátormi stretávky. Spoločne pripravili technické zabezpečenie areálu. Na programe sa spolupodieľal aj miestny kňaz, ktorý usporiadal svätú omšu. V kultúrnom programe vystúpili deti zo základnej školy v Trnenci nad Váhom, folklórna skupina z Mestského

kultúrneho strediska v Šali. O zábavu na stretnutí sa postarala hudobná skupina súrodencov Vlasákových.

Na priebehu akcie sa sponzorsky podieľali :

SAGRIS, ATS Trnovec nad Váhom, Ing. Ján Gašparík, Miroslav Košík, Ján Kňážko, Peter Gomboš, JUDr. Vojtech Keselý, Jozef Sabo.

Mnohí jednotlivci prispeli s cenami do tomboly alebo aktívnu účasťou na príprave a priebehu akcie.

Všetkým, ktorí prispeli k dobrému priebehu akcie, patrí vďaka.

Dokázali potešiť svojich bývalých spoluobyvateľov, rodákov, priateľov a spolužiakov, s ktorými si zaspomínali na najkrajšie roky svojho života - obdobie detsva a mladosti.

HORNÝ JATOV - 28. 6. 1997

publikácia vydaná pri príležitosti historického stretnutia rodákov a dlhodobých obyvateľov Horného Jatova

Zostavili : PhDr. Katarína Alaksová, Branislav Gomboš

Autori : PhDr. Katarína Alaksová

Dr. Peter Gomboš

Ing. Július Rábek

Ing. Daniel Kňážko

Ing. Jozef Kukan

Ing. Juraj Čirik

Jozef Galbavý

Spisový materiál poskytol Štátny archív v Šali

Informácie poskytli obyvatelia Horného Jatova a Trnovca nad Váhom

Tlač: REPRO T v náklade 300 výtlačkov

Nepredajné